

ORSZÁGGYÜLÉSI KÖNYVTÁR - KÉPVISELŐI KUTATÓSZOLGÁLAT

ERDEI ISKOLÁK MAGYARORSZÁGON ELEMZÉS

KÉSZÍTETTE:
ELEKHÁZY NÓRA

2009. NOVEMBER

**A Képviselői Kutatószolgálat információs szolgáltatásai:
elemzések, forrás- és sajtószemlék, kronológiák
(2004 – 2009)**

TÉMACSOPORTOK

ADATVÉDELEM
AGRÁRPOLITIKA
BIZTONSÁGPOLITIKA
CIVIL TÁRSADALOM
EGÉSZSÉGÜGY
ENERGIAPOLITIKA
ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS
ESÉLYEGYENLŐSÉG
EURÓPAI UNIÓ
FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA
HIRKÖZLÉS
IFJÚSÁGPOLITIKA
IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS
INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM
INGATLANKEZELÉS
KÁBITÓSZEREK ELLENI KÜZDELEM
KERESKEDELEM
KÖRNYEZETVÉDELEM
KÖZIGAZGATÁS
KÖZLEKEDÉSPOLITIKA
KUTATÁS-FEJLESZTÉS
OKTATÁSPOLITIKA

[Drogprevenció és elterelés \(forrásszemle, 2004\)](#)

[Az ifjúsággal kapcsolatos állami feladatokról \(elemzés, 2006\)](#)

[Az ifjúsággal kapcsolatos közfeladatokról \(forrásszemle, 2005\)](#)

[A felsőoktatásról \(elemzés, 2005\)](#)

[A felsőoktatásról \(sajtószemle, 2005\)](#)

[Kisebbségi jogok Romániában \(jogszabálygyűjtemény, 2009\)](#)

[Kisebbségi jogok Szerbiában \(jogszabálygyűjtemény, 2009\)](#)

[Kisebbségi jogokat érintő jogszabályok: Szlovákia \(jogszabálygyűjtemény, 2009\)](#)

[A magyar-magyar kapcsolattartás Schengen után \(médiaszemle, 2008\)](#)

[Nemzetiségi és etnikai kisebbségi jogok Szlovákiában \(forrásszemle, 2009\)](#)

[A roma integrációt elősegítő megvalósult programok - európai példák \(elemzés, 2009\)](#)

[A Választókerületi Adattárról \(ismertetés, keresési segédlet, 2007\)](#)

ÖNKORMÁNYZATI FELADATOK

PÉNZÜGYI POLITIKA

RENDÉSZET

SPORT

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS

VÁLASZTÁSOK, PARLAMENTEK

LEGFRISSEBB ANYAGAINK

- [A korrupció elleni harc intézményrendszere \(frissített elemzés, 2009\)](#)
- [Környezetvédelmi intézkedések az európai parlamentekben II. \(elemzés\)](#)
- [A fogyasztóvédelem jelene és jövője Európában \(elemzés\)](#)
- [A roma integrációt elősegítő megvalósult programok – európai példák \(elemzés\)](#)

Előszó

A Képviselői Kutatószolgálat a törvényhozást nemzetközi kitekintést is nyújtó elemzésekkel, a kormányzati ellenőrzési tevékenységet bizottsági meghallgatási háttéranyagokkal, a képviselői munkát a választókerületekre vonatkozó statisztikai adatokkal, sajtószemlékkel és elemzésekkel támogatja.

Ez az elemzés egyéni képviselői kérésre készült. Ismerteti az erdei iskola fogalmát, kialakulásának történetét, hazai jogszabályi környezetét, valamint az elmúlt évekre jellemző szervezeti hátterét. Kitér a különböző pályázati lehetőségekre, végül bemutatja az erdei iskolai nevelés módszertanát, hatékonyságát.

A Képviselői Kutatószolgálat (e-mail: kutatooszolgalat@parlament.hu, tel: 1-441-4592) és a háttéranyag szerkesztője készséggel áll további információkkal a téma iránt érdeklődők rendelkezésére (Elekházy Nóra Tel: 1-441-4427, e-mail: nora.elekhazy@parlament.hu).

Tartalomjegyzék

Az erdei iskola fogalma, kialakulásának története.....	5
Fogalma	5
Kialakulásának története.....	6
Az erdei iskola létrehozásának jogszabályi háttere.....	8
Nemzetközi háttér.....	8
Hazai helyzet	9
Erdei Iskola Program	10
Az erdei iskola program szervezeti háttere, finanszírozása.....	11
Pályázatok, támogatások	12
Erdei iskola szolgáltatók részére	12
Oktatási intézmények részére	14
Az erdei iskola hatékonysága, módszertana	15
Az Erdőpedagógia Projekt.....	17
Erdészeti Erdei Iskola.....	19

Az erdei iskola fogalma, kialakulásának története

„Az erdő a világ egyetlen olyan könyvtára,
amely már akkor is tudáshoz juttat,
ha csendben vagy és nyitott szemmel sétálsz benne.”
(Dr. Madas László erdőmérnök)

Fogalma

Az erdei iskola kifejezés minden korosztály számára kikapcsolódást, élményt nyújt, valamint megteremti a játszva tanulás lehetőségét a hétköznapi agyonhajszolt életmódja mellett.

Az erdei iskola fogalmát – bár sokan szinonim fogalomként használják – el kell különíteni a tanulmányi kirándulás, a terepgyakorlat, a szaktábor, a témahét, a környezetvédelmi akció fogalmától.

2001 márciusában az *Erdei Iskola Műhelysorozaton és Konferencián* fogadták el **Lehoczky János**, a fiatalon elhunyt, ám gazdag munkásságot maga után hagyó *környezeti nevelő és pedagógus*¹ után az erdei iskola programban hivatalosan is használt fogalmat, mely szerint:

„Az **erdei iskola** sajátos, a környezet adottságaira építő nevelés- és tanulás-szervezési egység. A szorgalmi időben megvalósuló, egybefüggően többnapos, a szervező oktatási intézmény székhelyétől különböző helyszínű tanulás-szervezési mód, amelynek során a tanulás a tanulók aktív, cselekvő, kölcsönösségen alapuló együttműködésére épül. A tanítás tartalmilag és tantervileg egyaránt szorosan és szervesen kapcsolódik a választott helyszín természeti, ember által létesített és szociokulturális környezetéhez. Kiemelkedő nevelési feladata a környezettel harmonikus, egészséges életvezetési képességek fejlesztése, és a közösségi tevékenységekhez kötődő szocializáció.”²

Az erdei iskola tehát sajátos tanulás-szervezési forma, amelyre jellemző, hogy

- az iskola tantervének integráns részét képezi;
- a megismerés tárgya az erdei iskola helyszínének természeti, épített és szociokulturális környezete;
- a program megvalósítása a tanulók aktív, cselekvő tevékenységére alapoz;
- az ismeretszerzés folyamatát elsősorban kooperatív tanulási technikákra, a projektmódszer alkalmazására építi;
- kihasználja az együttes tevékenységekben rejlő szocializációs lehetőségeket.

¹ In memoriam Lehoczky János 1959-2003. In: Új pedagógiai Szemle. 2003/10.

<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2003-10-im-Schuttler-Lehoczky>

²Kövecsesné Gósi Viktória: Az erdei iskola a környezeti nevelés szolgálatában. In: Az iskolakultúra. 2009/5-6. http://epa.oszk.hu/00000/00011/00138/pdf/szeparatum_2009-5-6.pdf#page=3

Az erdei iskola kifejezés a tanulásszervezésre vonatkozik, nem annak tartalmára vagy módszereire. Az erdei iskolai tanulás célja szerint lehet ismeretbővítő és képességfejlesztő. Az erdei iskolának nem csak az oktatás a célja, hanem izgalmas játékszín is egyben.³

Az „erdei iskola” elnevezés *gyűjtőfogalom* és *fantázianév* is egyaránt. Gyűjtőfogalma azoknak az iskoláknak, amelyek működésük szerves részeként a szorgalmi időben időlegesen a természeti környezetbe helyezik tevékenységük színterét, és fantázianév, hiszen a helyszínek olyan változatosak, mint a természet (nemcsak erdőben, hanem folyó mentén, síkfeldön, hegységekben is lehetnek). A számos nemzetközi és hazai elnevezés-változat közül napjaink gyakorlatában megőriztük a magyar pedagógiatörténetben először meghonosodott erdei iskola elnevezést.⁴

A pedagógiai meghatározások után az alábbiakban néhány általános iskolás tanuló definíciója olvasható, melyek tömörségük ellenére rendkívül sok pozitív érzelmet tükröznek e tanítási forma iránt.

„Megismertük közelebről egymást és a természetet.”

„A természettel megismerkedni és a régebbi korrallal.”

„Egy olyan iskola, melyben többet tanulunk, mint a suliban és az osztály is összenő.”

„Többet tanulni a természetről!”

„Szabadban történő környezetismeret tanulás.”

„Az erdei életek tanulmányozása.”

„Olyan ismereteket szerzek, amit az iskolában nem.”⁵

Kialakulásának története

Európában az 1800-as évek második felében kezdeményezték a gyermekek számára nyaraltatási akciókat. Ezek az egészségügyi-gyógyító intézmények tekinthetők a szabad levegős és az erdei iskolák elődeinek. Az erdei iskolák a XX. század eleji reformpedagógiai mozgalom időszakában keletkeztek a bentlakásos elitképző iskolák hatására. Létrehozásukban elsődleges szerepet játszott a tuberkulózis – a korszak népbetegsége – megfékezésére irányuló törekvés. Az első intézmény 1904-ben Charlottenburgban létesült, amelyről „A Gyermekek” című folyóirat 1911-ben beszámolt: „Ennek az iskolának a növendékei ... gyenge, vérszegény, városi gyerekek, kiknek sok mozgásra, szabad levegőre van szükségük. Az erdei iskolában a tanítás anyaga ugyanaz, mint a városi iskolákban, csak a beosztás más A gyermekeket a lehetőség szerint a szabadban tanítják, mégpedig a tiszta erdei levegőben. A tanítás utáni időt is a szabadban töltik a gyerekek, kirándulásokkal, társas játékokkal, kerti munkával, tornával, olvasással.”

³ Bilku Rolandné: Erdei iskola. <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=Lepesek-09-Bilku>

⁴ Kiss Gábor: Erdei iskola programok. Környezeti Nevelési Programiroda Hírlevele. 2002. december <http://x3.hu/freeweb/frameset.x3?user=/korte&page=/Erdei%20iskola.html>

⁵ Kiss Gábor: Erdei iskola programok. Környezeti Nevelési Programiroda Hírlevele. 2002. december <http://x3.hu/freeweb/frameset.x3?user=/korte&page=/Erdei%20iskola.html>

Az erdei iskolákban a gyógykezelésen és gondozáson túl a szabadban folyó oktatás előnyeit kihasználva a modern metodikai megoldások alkalmazására törekedtek. Felhasználták a gyermekek közvetlen természeti tapasztalatainak, és tevékenységi lehetőségeinek nevelő hatását.

Az erdei iskolák szervezői tagadták a hagyományos, merev, magoltató iskolát, és előtérbe helyezték a gyakorlati tevékenységek útján való tanítást. A növendékek tankönyv helyett tanulási forrásként a természetet tanulmányozták. A középpontban a gyermekek felszabadításának törekvése állt.

Magyarországon az első erdei iskolát Mátyásföldön nyitották 1908-ban, melyet munkaiskolaként is számon tartottak, mert termelőmunkával is párosult. 1908-ban a *Tuberkulózis Ellen Védekező Vasvármegyei Egyesület* indítványára hozták létre elsődlegesen gyógyászati és prevenciós célokkal a szombathelyi erdei iskolát.

Az intézet alapítója és igazgatója *Gerlits Sándor* volt. A gyermekek egészségi állapotának javítása az egész nemzet erősítését is jelentette, ezért különös gondot fordítottak nemcsak a betegek gyógyítására, hanem a hozzátartozóiknak, a gyermekeknek a fertőzéstől való megvédésére és a megelőzésre is.

A *Gyermektanulmányi Társaság* is foglalkozott előadásaiban a természet megszerettetésével. Korabeli vélemények szerint a nevelés feladata a gyermek lelkének megnyitása a természet iránt, ami a haza nemes, tiszta szeretetével is kell, hogy párosuljon.⁶

⁶ Szűcsné Molnár Erzsébet: Reformpedagógiai témák „A Gyermek” című folyóiratban 1907-1934-ig
<http://vmek.oszk.hu/01800/01887/html/ezersz16.htm>

Az erdei iskola létrehozásának jogszabályi háttere

Nemzetközi háttér

Az 1990-es években tartott ENSZ konferenciák mindegyike hangsúlyozta az oktatás kritikus szerepét, valamint egyre erőteljesebben fogalmazták meg azt a felismerést, hogy mindaddig nem sikerül korlátozni, visszafordítani a társadalmi igazságtalanságokat mélyítő, a környezet állapotának romlását és a környezetpusztító, az emberi lét fenntarthatóságát hosszútávon veszélyeztető társadalmi-gazdasági folyamatokat, amíg a gondolkodásunk, szemléletünk, hozzáállásunk nem változik.

Az 1992-es riói „Környezet és Fejlődés Világkonferencia” által elfogadott „Feladatok a XXI. századra” című dokumentum önálló fejezetben hívta fel a figyelmet arra, hogy az oktatás különböző formái a társadalom környezeti és etikai tudatosságának megalapozását biztosítják. Tíz év múlva 2002 augusztusában a Johannesburgban megtartott ENSZ „Fenntartható Fejlődés Világcsúcs-találkozóra” az UNESCO mérleget készített a fenntarthatóságra oktatás Rió óta eltelt időszakáról. Ebben kifejti, hogy a fenntarthatóságra oktatás feladata olyan emberi képességek és magatartások kialakítása, amelyek egy ökológiailag, szociálisan, gazdaságilag és politikailag fenntartható társadalom létrejöttéhez szükségesek. A szemléletváltás sürgető voltát felismerve elindította azt a folyamatot melynek eredményeként a 2005-2014 közötti évtizedet az ENSZ a „*Fenntarthatóságot szolgáló oktatás évtizedének*” nyilvánította, és megbízta az UNESCO-t a program koordinálásával.⁷ Ehhez kapcsolódóan az ENSZ nemzeti implementációs tervek kidolgozására bátorította tagországait.

Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága (UNECE) a tagállamok részvételével 2004 júliusára elkészítette az Oktatás a Fenntarthatóságért Stratégiát, amelyhez 2005 márciusában Magyarország is csatlakozott.

Az Európai Unió megújított *Fenntartható Fejlődés Stratégiája* – melyet az Európai Tanács 2006. június 16-i csúcstalálkozóján fogadott el – az oktatást átfogó szakpolitikaként emeli ki és leszögezi, hogy „az oktatás nélkülözhetetlen eszköz a viselkedés megváltoztatásához, és a fenntarthatósághoz szükséges kompetenciák fejlesztéséhez.”⁸

⁷ Czippán Katalin, Lányi András: „Tanulás a fenntarthatóságért”. Tájékoztató az NFFT számára a fenntartható fejlődés társadalmi tudatosságának növelése érdekében a társadalmi tudatosság és szemléletformálás helyzetéről, a felmerülő feladatokról. 2009. március

Forrás: www.nfft.hu/dynamic/4_sz_tanulas_a_fenntarthatosagert.doc

⁸ Takács Eszter: Az Új Magyarország Fejlesztési Terv és a „Nemzeti Környezetvédelmi Program Környezettudatosság Akcióprogramjának” lehetséges kapcsolata, az állami és civil szféra együttműködési lehetőségei a fenntarthatóságra nevelés terén. Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, 2007. május 31. www.ofi.hu/okoiskola-ofi-hu/publikaciok/publikaciok-2edb-takacs

Hazai helyzet

Az 1980-as években újra felélénkült az erdei iskola mozgalom, melyre az oktatásról szóló 1985. I. törvény is lehetőséget biztosított. Az első Nemzeti Alaptantervben ([130/1995. \(X.26.\) Korm.rendelet](#)) már konkrét környezeti célok szerepelnek:

„A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákön ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit.

A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Elett módjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére törekvés váljon meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.”

A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló [243/2003. \(XII.17.\) Korm.rendelet](#) 3.§ (2) bekezdése szerint a korábbi bekezdésekben meghatározott tanórai foglalkozások megszervezhetőek a hagyományos (tanórai és tantermi) szervezési formáktól eltérő módon is, amennyiben biztosított az előírt tananyag átadása, a követelmények teljesítése, a tanítási órák ingyenessége, a tanulói terhelés korlátozására vonatkozó rendelkezések megtartása (projekt-oktatás, erdei iskola, múzeumi foglalkozás, könyvtári foglalkozás, művészeti előadáshoz vagy kiállításához kapcsolódó foglalkozás stb.).

[A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény](#) jelenleg hatályos változata **95. §** (1) bekezdése szerint „az oktatásért felelős miniszter közoktatás fejlesztéssel kapcsolatos feladata

m) az új pedagógiai módszerek, megoldások, szervezeti formák – így különösen: óvoda-iskola, egységes iskola, általános művelődési központ, projektoktatás, iskolaotthonos oktatás, hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességét segítő iskolán kívüli foglalkozása (tanoda), **erdei iskola** – kidolgoztatása, elterjedésének támogatása.”

Ugyanezen paragrafus (5) bekezdése szerint pedig „az oktatásért felelős miniszter és a környezetvédelemért felelős miniszter közös programok kiadásával, pályázatok kiírásával segíti a környezeti nevelés, oktatás feladatainak végrehajtását és az Erdei Iskola Program megvalósulását.”

Ugyanezen törvény **52. §** (7) bekezdése szerint „az iskola a tanulók érdeklődése, igénye szerint nem kötelező (választható) tanórai foglalkozásokat szervez, felzárkóztatás, fejlesztés, tehetséggondozás, konzultáció, speciális, illetve kiegészítő ismeretek átadása céljából (a továbbiakban: nem kötelező tanórai foglalkozás). Ha az igazgató a fenntartó egyetértésével nagyobb időkeretet nem állapít meg, a nem kötelező tanórai foglalkozások heti időkerete – osztályonként – a (3)-(5) bekezdésben az évfolyamra meghatározott heti kötelező tanórai foglalkozások

- a) az első-negyedik évfolyamon tíz,
- b) az ötödik-hatodik évfolyamon huszonöt,
- c) a hetedik-nyolcadik évfolyamon harminc,
- d) a kilencedik-tizedik évfolyamon negyvenöt,
- e) a tizenegyedik-tizenharmadik évfolyamon hatvan,
- f) a szakképzési évfolyamon öt százalékára.”

Erre a paragrafusra a *Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége (KOKOSZ)* honlapján olvasható minősítési eljárásrend (amely az erdei iskola és óvoda szolgáltatók minősítésének alapkövetelményeit rögzíti) is hivatkozik.

Erdei Iskola Program

Az oktatási és a környezetvédelmi tárca 1999-ben indította el közösen az erdei iskola programot, melynek során először célirányosan csak az iskolák számára írtak ki pályázatot. 2003-ban indult el a több tárca együttműködésével kialakított kormányzati program, melynek keretében megteremtették a szükséges feltételrendszereket, kidolgozták a naprakész útmutatókat és módszertani segédleteket, valamint rendelkezésre bocsátották számos regisztrált és minősített szolgáltató névsorát.⁹ Magyarországon jelenleg összesen 113 erdei óvoda és iskola szolgáltató működik.¹⁰ A minisztériumok egy minősítési rendszert dolgoztak ki, mely rendszerben a szigorú kritériumoknak eleget tevő erdei iskola szolgáltatók „harkály” minőségi jelet kapnak, az erdei óvodai szolgáltatók pedig „mókus” jellel büszkélkedhetnek.¹¹

Minősítési eljárásra az a szolgáltató jelentkezhet, amely:

- rendelkezik saját, kidolgozott erdei óvodai, illetve erdei iskolai programmal;
- erdei óvoda programját és szolgáltatását, a minősítést megelőző 2 nevelési évben évente legalább 2 alkalommal megvalósította, és/vagy:
- erdei iskola programját és szolgáltatását, a minősítést megelőző 2 tanévben tanévenként legalább 4 alkalommal megvalósította;
- biztosítja a programja megvalósításához és a szolgáltatáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételeket;
- vállalja, hogy a minősítési eljárásra benyújtott dokumentumokban bemutatott feltételek alapján a jövőben más szervezetek (nevelési-oktatási intézmények) számára erdei óvoda-, iskola szolgáltatást nyújtson;
- regisztrált a *Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége (KOKOSZ)* által működtetett Erdi Óvoda-, Iskola Adatbázisban, évente kétszer (június 15-ig és december 15-ig) leadja az időtervét és minden év január 15-ig befizeti a regisztrációs díjat.¹²

Amennyiben némelyik iskola olyan szerencsés helyzetben van, hogy a fenntartó önkormányzat úgy hagyta jóvá a pedagógiai programot, hogy abban évenkénti erdei iskoláztatás szerepel, akkor erre a forrást is biztosítaniuk kell. Az iskolafenntartók többségének azonban nincs erre módja, így ezek az iskolák akkor tudnak erdei iskolai programot szervezni,

⁹ Sarkadi Péter: Az „ökoiskola-ügy” viszonylag jól áll. In: *Környezetvédelem*. 2006/1. 23. o.

¹⁰ Zöld Évnyitót tartott a környezetvédelmi miniszter – 2009 szeptemberében iskolai programokat indít a zöldtárca. 2009.08.29. <http://www.kvvm.hu/index.php?pid=1&sid=1&hid=2378>

¹¹ Sarkadi Péter: Az „ökoiskola-ügy” viszonylag jól áll. In: *Környezetvédelem*. 2006/1. 23. o.

¹² Erdi Óvoda-, Iskola Szolgáltatók Minősítési Eljárása. Eljárásrend 2009.

http://www.kokosz.hu/index.php?option=com_content&task=category§ionid=7&id=21&Itemid=67

ha a szülők vállalják a tetemes költségeket (gyermekenként mintegy 20 ezer forint), melyek csökkennek valamelyest, ha az iskola egyéb pályázatokon sikerrel pályázik.¹³

Az erdei iskola program szervezeti háttere, finanszírozása

Az oktatási és környezetvédelmi tárcák az 1999-ben indult környezeti nevelési együttműködés keretében létrehozták a *Környezeti Nevelési és Kommunikációs Programirodát (KÖNKOMP)*, melyet a hazai erdei iskolák fejlesztését célzó tevékenységek koordinálásával bíztak meg. A 2001/2002-es tanévtől a minisztériumok közös pályázati rendszer keretében nyújtottak támogatást általános iskolai intézményeknek erdei iskolai programok megszervezéséhez.

2003 nyarán történtek meg a programmal kapcsolatos minisztériumi egyeztetések és döntések. A programot támogató tárcák *együttműködési keretmegállapodást* írtak alá, amelyben vállalták, hogy az erdei iskolai programok támogatására, szolgáltatások fejlesztésére, szakmai és információs anyagok bővítésére, valamint a program ideje alatt **évente** összesen **minimum 600 millió forintot** fognak biztosítani.

A 2003. évi programkeret legnagyobb része öt pályázat keretében került szétosztásra, melyek oktatási intézmények részére; pedagógus továbbképzésekre; infrastrukturális fejlesztésre; kiadványok, eszközök terjesztésére; valamint erdei iskolai programok, modulok kifejlesztésére irányultak.

2004-ben a 25 támogatott továbbképzési programon mintegy 1000 pedagógus vehetett részt, a képzések szervezői közös műhelymunkákon fejlesztették programjaikat. Kialakult a program önálló arculata, valamint a programot és az erdei iskolázást bemutató „Tájékoztató”, amely postai úton minden hazai közoktatási intézménybe eljutott. Elkészült a program honlapja is, amelyről elérhetővé vált az *Erdei Iskola Módszertani Adatbázis*, valamint az *Erdei Iskola Szolgáltatói Adatbázis*, amely bemutatta az országban működő erdei iskolai szolgáltatók kínálatát. Ez később átalakult a *Minősített Erdei Iskola Szolgáltatások Adatbázisává*.¹⁴

A minisztériumok által aláírt együttműködési keretmegállapodásban lefektetett évi 600 millió forint azonban csak a 2003-as évben volt elérhető, mert az elkövetkező években forráshiány miatt ez az összeg évről évre csökkent, végül a legutóbbi [pályázatot](#)¹⁵ az Oktatási és Kulturális Minisztérium a 2007/2008-as tanévre írta ki.

A 2008/2009-es valamint a 2009/2010-es tanévekben minisztériumi forrásból már nem pályázhattak az iskolák erdei iskolai programban való részvétel támogatására.

¹³ Hajtman Ágnes: Környezeti nevelés, erdei iskola és állami finanszírozás. In: Környezetvédelem. 2006/1. 22. o.

¹⁴ Marosváry Péter: Az erdei iskolázás és az ökopontok szerepe és lehetőségei a magyar közoktatásban. In: Tanulás a fenntarthatóságért. Országos Közoktatási Intézet. 2006.
<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=TF-Marosvary-Erdei>

¹⁵ Erdei iskola 2007/2008 című pályázat, az erdei iskola, mint tanulási forma megvalósításának támogatása a 2007/2008-as tanév környezeti nevelési és bűnmegelőzési tantervi követelményeinek teljesítése érdekében. Forrás: http://www.okm.gov.hu/letolt/kozokt/erdei_iskola_eredmeny_080205.pdf

Időközben – 2005. december 31-én – a KÖNKOMP iroda is megszűnt, mert a szervezet túl nagyra bizonyult a feladatokhoz mérten. A KÖNKOMP megszűnésével az erdei iskolázással kapcsolatos fejlesztési feladatok egy része az [Országos Közoktatási Intézet \(OKI\)](#) hatáskörébe került. (Az OKI jogutódja 2007. január elsejétől az [Oktatókutató és Fejlesztő Intézet \(OFI\)](#) az Oktatási és Kulturális Minisztérium háttérintézménye lett.).¹⁶

A jelenleg is működő *Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége (KOKOSZ)* jelentős részt vállal a környezeti nevelés, ismeretátadás, tudatformálás kormányzati feladataiból. Programjuk konkrét célja a terepi környezeti nevelés-oktatás szövetségen belüli szakmai koordinálása, az oktatási intézmények erdei iskolai, terepi környezeti nevelési munkájának segítése, szervezése, valamint – a nemzeti parkokkal közösen – a terepi oktatóbázisok tevékenységének szakmai tervezése, és azok működésében való részvétel.¹⁷

A KOKOSZ honlapján többek között megtalálható az erdei óvoda-, iskola szolgáltatók minősítési eljárásának 2009-es eljárásrendje, valamint az erdei iskola és óvoda szolgáltatások minősítésének szempont és követelményrendszere.

Pályázatok, támogatások

Erdei iskola szolgáltatók részére

2015-ig mintegy 70 erdei iskola fejlesztése a cél.

Erdei iskolák épülhettek uniós forrásból a Hortobágyi, a Kiskunsági, valamint a Körös-Marosi Nemzeti Parkban az I. Nemzeti Fejlesztési Terv (I. NFT) keretében. Erre az *Új Magyarország Fejlesztési Terv* keretében 2008 végéig 1.7 milliárd forint állt rendelkezésre.

A Nemzeti Fejlesztési Terv Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program (KIOP) keretében a *Körös-Maros Nemzeti Park a Kis-Sárréti (Biharugra) erdei iskola* kialakítására valamint élőhely rekonstrukciós beruházásaira kapott hazai társfinanszírozással megvalósuló uniós támogatást.

A *Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága* illetékességi területén belül Lakitelken (Töserdő) hozott létre szintén uniós forrásból olyan, szakmailag megalapozott és tájba illesztett infrastruktúrát, amellyel képes az erdei iskola szolgáltatás magas színvonalú biztosítására.

A *Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság* a Natura 2000 védett természeti területek élőhelyeinek rekonstrukciója projekt kapcsán valósíthatta meg erdei iskola tervét. A projekt több mint 1 milliárd forint támogatással valósult meg.¹⁸

¹⁶ Az Oktatási és Kulturális Minisztérium szakreferensének szóbeli tájékoztatása alapján.

¹⁷ Forrás: http://www.kokosz.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=18&Itemid=28

¹⁸Erdei iskolák uniós pénzből. 2008. május 30.
<http://www.nfu.hu/content/1660>

2009-ben kilenc nemzeti park 23 pályázata nyert támogatást az *Új Magyarország Fejlesztési Terv* programjaiból, így közel 7 milliárd forintot fordíthatnak természetvédelmi fejlesztésekre országszerte. Az elnyert támogatásból élőhely-rekonstrukciók, elektromos vezetékek természetbarát átalakítása, gyűjteményes növénykertek és védett történelmi kertek természetvédelmi célú fejlesztése, erdei iskolák infrastrukturális fejlesztése és élőhely-megőrző programok valósulnak meg.

Az **Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság** 264 millió forintot fordít a park területén található élettelen természeti értékek (barlangok, földtani alapszelvények, földtani természetvédelmi értéket képviselő bányák) és az ezekhez kapcsolódó élővilág hatékony és korszerű megőrzésére, rehabilitációjára. Az igazgatóság 79,3 millió forintból a *Szalamandra Erdei Iskola* infrastrukturális fejlesztését végzi el. A projekt során több programhelyszínt (szögligeti Szalamandra Ház, jósvafői Kúria Oktatóközpont), oktatási segédanyagokat, erdei iskola közösségi- és lakótereinek, valamint irodáinak bútorzatát fejlesztik, kültéri tematikus oktatóegységeket alakítanak ki és korszerűsítik az oktatástechnikai eszköztárat. A szögligeti Szalamandra Ház udvarán egy tematikus foglalkoztató komplexum épül, amely Magyarországon egyedülálló kezdeményezés. „Az Aggteleki-karszt értékei” minősített erdei iskola program öt fő téma (barlang, víz, erdő, mező, ember a karszton) köré épül, melyek körüljárásával a karsztos terület legjellegzetesebb vonásait ismerhetik meg a tanulók. A foglalkoztató egységek (Kő Háza, Víz Háza, Erdő Háza, Mező Háza és a Szádvár foglalkoztató) ezeket a témákat testesítik meg.

A **Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság** 121,6 millió forintot nyert a Káli-medencében képződött egyedi geológiai formációk fenntartására. Az igazgatóság 43 millió forintból a *Bakonybéli Erdőismereti Oktatóbázis* és *Kismesterségek Háza* infrastrukturális fejlesztését, 44,6 millió forint támogatásból pedig a *Tihanyi Levendula Erdei Iskola* infrastrukturális fejlesztését végzi el. Kialakítanak egy a karsztvíz-bázisra épülő 130 méter mélységű kutat, valamint kiépül egy új fűtési-, és melegvíz-ellátási rendszer megfelelő hőtartó képességű nyílászárókkal.

Az elnyert támogatásból az erdei iskola közparkját is korszerűsítik: időjárás-állomásokot, távcsöveket, vízvizsgálati eszközöket, könyveket, informatikai eszközöket, bútorokat, kerékpárokat szereznek be. Ezen kívül plakátok készülnek természet- és környezetvédelem témában, illetve terepi munkafüzeteket adnak ki különböző korosztályok számára. A terepi szakemberek képzéseken vesznek részt, az év végére elkészülő erdei iskolaépület pedig mozgáskorlátozottakat is tud majd fogadni.

A **Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság** 331,4 millió forintot költ a park komplex természeti értékvédelmi programjára, melyből 16,5 millió forintot a park erdei iskolájának fejlesztésére fordítanak.

Kicserélik a kócsagvári erdei iskolai bázishely egyik épületszárnyának bútorzatát, a terepi foglalkozásokhoz szükséges megfigyelő és mérőeszközöket, terepi laborfelszereléseket, kerékpárokat, kenukat vásárolnak, és egy lepkeházat is építenek a Kócsagvár udvarán.¹⁹

¹⁹ 7 milliárd forint nemzeti parkjaink természetvédelmi fejlesztésére. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium. 2009. szeptember 3.

<http://www.magyarorszag.hu/hirkozpont/hirek/sajtokozlomenyek/np20090903.html>

A *Környezet és Energia Operatív Program (KEOP)* keretein belül lehet pályázni „erdei iskola és erdei óvoda hálózat infrastrukturális fejlesztésére” (KEOP 2009-3.3.0).

A pályázat beadási határideje 2009. december 31. A támogatás összege 10-80 millió forint, a forrás összege 1 460 012 445.- forint.²⁰

2009. május 27-én a *Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM)* és az *Országos Erdészeti Egyesület (OEE)* között együttműködési megállapodás jött létre, melynek lényege az erdészeti erdei iskolákat üzemeltető erdőgazdálkodók részére adott támogatás hatékonyságának fokozása, valamint az, hogy az EU támogatási rendnek való megfelelés érdekében az FVM az erdészeti erdei iskolák szolgáltatásait folyamatos minőségi ellenőrzés alá kívánja vonni. A megállapodás értelmében az OEE ezért komplex minősítési rendszert működtet az erdészeti erdei iskolák szolgáltatásaira. E minősítés pedig az FVM által jogszabályban rögzített feltétele lesz az erdészeti erdei iskolák javára adható nemzeti támogatásnak. A megállapodást az FVM részéről *Sirman Ferenc, agrárgazdasági szakállamtitkár*, az OEE részéről pedig *Pethő József, elnök* írta alá. A támogatás összege 80 millió forint.²¹

Oktatási intézmények részére

A II. Nemzeti Fejlesztési Terv céljaihoz illeszkedően jött létre a *Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP)*, melynek keretein belül lehetőség nyílt az iskolák és óvodák számára, hogy pályázzanak erdei iskolai programban való részvétel támogatására, amennyiben pedagógiai programjukban szerepel ez a kitétel. A pályázat benyújtására 2009. októberig nyílt lehetőség a *TÁMOP 3.1.2 – Új tartalomfejlesztések a közoktatásban* keretein belül. A támogatás összege 10 milliárd forint összesen.

Az erdei iskola szolgáltatók által kiírt pályázatok is segítenek enyhíteni a szülők költségeit. A *Magyarországi Ifjúsági Szállások Szövetsége* 2010-ben lesz 21 éves, mely alkalomból pályázatot írt ki alap- és középfokú nevelési intézmények számára erdei iskolában történő részvétel támogatására. A pályázat a 2010. év 21. hetében különböző szolgáltatásokból 21 százalék kedvezményt biztosít saját szálláshelyein a nyertes intézményeknek.²²

További példaként említhető a *Szegedi Karszt és Barlangkutató Egyesület* pályázat kiírása is 2009-ben, alapfokú oktatási intézmények számára. A pályázók erdei iskolai múlttal rendelkező intézmények lehetnek és a nyerteseknek a kiíró 10 százalék kedvezményt biztosít a költségekből.²³

²⁰ Forrás: <http://www.nfu.hu/doc/534>

²¹ Mőcsényi Miklós: Erdészeti erdei iskolák minősítési rendszeréről FVM-OEE együttműködési megállapodás. 2009. május 28.

http://www.fataj.hu/2009/05/28/200905281_FVM-OEE_erdeszeti-erdei-iskola-megallapodas.php

²² Forrás:

http://www.pafi.hu/_pafi/palyazat.nsf/74bf8a03e53b609bc125748f001763fe/a68982cc36caa7cfc12575fa0059e20f?OpenDocument

²³ Forrás:

http://www.pafi.hu/_pafi/palyazat.nsf/8e5654b64cc47c4dc1256b5f004c3cad/5479eedead13c48bc125761c0070d648?OpenDocument

Az erdei iskola hatékonysága, módszertana

Az erdei iskolában a tanítás, illetve a tanulás folyamata a hagyományos iskolai ismeretközvetítéstől alapvetően különböző közegben szerveződik, ezért az erdei iskola által adott ismereteket sem lehet egyetlen tantárgy tárgykörébe vonni.

Elérendő cél a komplex természetszemlélet kialakítása, ezért az erdei iskolai programokban nem csak biológiai tananyagként kezelik az erdőt, hanem megtalálhatóak bennük a földrajzi, fizikai, kémiai, irodalmi, történelmi, néprajzi ismeretek megszerzésének lehetőségei is. Fontos követelmény azonban, hogy a pedagógusok jól ismerjék az adott helyszínt, annak természeti-, történelmi-, néprajzi-, társadalmi értékeit, jelentőségét. Éppen ezért nem feltétlenül csak pedagógusok lehetnek a tanulókkal, hanem – a pedagógus jelenlétében, a tantervi célrendszerhez alkalmazkodva – erdészek, vadászok, természetvédelmi őrök, tájvédelmi körzetvezetők, muzeológusok, néprajzkutatók is vezethetnek foglalkozásokat.

Az erdei iskola pedagógiai szempontból egy sajátos szocializációs terep, mert kiváló lehetőség nyílik a közösségi létforma gyakorlására, az önkiszolgálásra, az egymásra figyelésre, a felelősségvállalásra, valamint a kortársakkal és a felnőttekkel való együttműködésre.²⁴

Az alábbiakban az erdei iskolai oktatásban leginkább érintett csoportokkal történt felmérés eredményei olvashatók, melyek azt támasztják alá, hogy a közoktatásban van létjogosultsága e munkaformának.

Pedagógusok

A válaszolók 86 százaléka szerint azért fontos az erdei iskoláztatás, mert a tantervben szereplő ismeretanyagon felüli tudást, tapasztalatot biztosít a diákok számára, 72 százalékuk szerint pedig szemléletbeli változást is okoz náluk.

84 százalékos említettséget kapott a pedagógusok azon élménye, hogy az erdei iskolázás által élethez közelebb tanításra nyílik módjuk.

A diákok fejlesztése szempontjából 40, illetve 34 százalékban jelölték meg a pedagógusok azt, hogy a tantervben szereplő ismeretanyagot segít elmélyíteni, és segít a diákoknak a válaszadó szaktárgyának tanulásában, megértésében.

A tanárok saját fejlődése szempontjából 33, illetve 27 százalékos említést kapott az, hogy a pedagógus új módszereket, gyakorlatokat tanulhat meg a programok során, és szemléletbeli változást hoz számára ez a tevékenység.

Az erdei iskolázás „támogatottsága” – a pedagógusok szerint – a diákok körében a legerősebb, de érdekesebb, hogy az intézményvezetők részéről is szinte ugyanakkora. Utánuk következnek a szülők, és utánuk a tantestület. A támogatottság a fenntartók részéről a legalacsonyabb, amely egyrészt érthető, hiszen nekik kell biztosítaniuk a források egyik részét, másrészt viszont érdekes, hogy a szülőket, akik általában a források másik részét biztosítják, ugyanez nem kedvetleníti el.

²⁴ Békefi Irén: Az erdei iskola szerepe a hazai oktató-nevelőmunkában. Acta paedagogica 2001/2
<http://epa.oszk.hu/00000/00031/00002/pdf/acta2001-2.pdf>

A pedagógusok 99 százaléka tartja fontosnak, hogy minél több diák minél több iskolában részt vegyen erdei iskolai programokon.

Intézményvezetők

Az iskolavezetők 97 százaléka tartja fontosnak, hogy az iskola tanulói erdei iskolai programokon vehessenek részt. Az igazgatók 88 százaléka állította, hogy a legközelebbi lehetőség alkalmával pályázni fognak a gyerekek részvételének támogatására.

Az iskolavezetők az 1 (nagyon jó) – 4 (rossz) skálán 1,38-as átlaggal válaszoltak arra a kérdésre, hogy véleményük szerint összességében milyen hatással van az erdei iskolázás a tanulókra.

Az intézmény munkájára nézve a következő hatásokat említették leggyakrabban a vezetők:

- gyermekközeli pedagógiai gyakorlatuk;
- szélesedett a pedagógusok módszertani készlete;
- javultak a diákok egymáshoz fűződő kapcsolatai.

Az igazgatók az 1 (nagyon fontosnak tartom) – 4 (lényegtelen) skálán 1,4-es átlaggal válaszoltak arra a kérdésre, hogy véleményük szerint fontos-e, hogy minél több diák minél több iskolában részt vegyen erdei iskolai programon.

Diákok

A következő kérdésre, hogy: „Ha volna lehetőség arra, hogy osztályoddal 3-5 napra elmenjeteK olyan bentlakásos programra, ahol megismerhetitek a környező településeket, az ottani emberek életét és a természeti környezetet, szívesen elmennél?” a gyerekek 92 százaléka igennel, 8 százaléka nemmel felelt.

Az erdei iskolában már részt vett diákok 73 százaléka szerint „nagyon jó”, 25 százalékuk szerint pedig „jó” volt a program. Csupán 2 százalékuk jelezte, hogy nem nagyon tetszett neki, és 0,6 százalék szerint volt nagyon rossz az erdei iskolában. A részt vevő gyerekek 35 százaléka jelezte, hogy van olyan tárgy, amiből javultak a jegyei, vagy jobban érti a tananyagot, mióta erdei iskolában volt. 65 százalék viszont nem tapasztalt ilyen változást.

Úgy tűnik, érzelmi szempontból erősebb hatást gyakorol az erdei iskola a diákokra: 46 százalékuk jelezte, hogy van olyan tárgy, amelyet megszeretett az erdei iskolázás kapcsán, s 54 százalék mondta azt, hogy nem történt változás ebből a szempontból.

A gyerekek 4 százaléka jelezte, hogy van olyan tárgy, amit kevésbé szeret az erdei iskolai program óta.

A gyerekek 71 százaléka nagyon szeretne, 25 százaléka szeretne, 5 százaléka pedig nem szeretne ilyen programokon részt venni a jövőben.

Szülők

A szülői válaszok alapján elmondható, hogy akár volt már gyermekük erdei iskolában, akár nem, mindenképpen helyesnek tartják, hogy ha az iskola lehetőséget nyújt erre (összesen 1 százalékuk válaszolt nemmel erre a kérdésre.) Erdei iskolai tapasztalattal már rendelkező szülők 97 százaléka szerint van előnye ennek a tevékenységformának.²⁵

²⁵ Marosváry Péter: Az erdei iskolázás és az ökopontok szerepe és lehetőségei a magyar közoktatásban.
<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=tf-marosvary-erdei>

Mindezeket összefoglalva látható, hogy az erdei iskola, mint tanítási – tanulási szervezési forma nagyon nagy jelentőségű lehet az iskolai oktató-nevelőmunkában. Igaz, hogy az erre való felkészülés sok gondot, problémát jelent, hiszen körültekintő tervezést igényel az iskola fenntartójától, igazgatójától, tantestületétől és a szülőktől, de olyan ismeretrendszert, élményt és személyiségfejlődési lehetőséget biztosít a tanulók számára, ami mással – főként tantermi foglalkozással – nem helyettesíthető.²⁶

Az Erdőpedagógia Projekt

Az Erdőpedagógia Projekt a *Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Főiskolai Kar Pedagógia Tanszékének* programja, amely 1996-ban jött létre Kovátsné Németh Mária vezetésével. A kutatási program az évek során folyamatosan bővül, új alprojektekkel gazdagodva. Célja a gyermekek környezeti nevelésén túl, hogy a pedagógusjelölteket a tanárképzésben, a gyakorló pedagógusokat továbbképzéseken készítsék fel az „Ember és természet” témakörökhöz kapcsolódó tanítási, tanórán kívüli tevékenységek megismerésére, módszerének elsajátítására, továbbfejlesztésére, önálló projektek kidolgozására. Az Erdőpedagógiai Projekt keretében szervezett erdei iskola gyakorlati színtere a *Ravazdi Erdei Iskolai Oktatóközpont*.

Az Erdőpedagógia Projekt keretében működő erdei iskola hatékonyságának vizsgálatát 2008 tavaszán végezték el azt kutatva, hogy egy ötnapos erdei iskolai program milyen hatással van a gyermekekre.

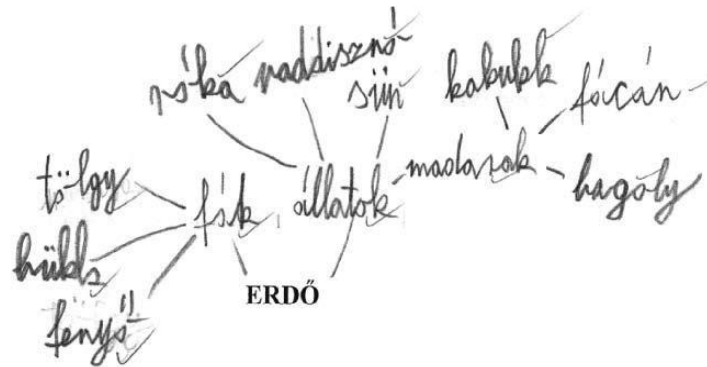
A vizsgálat a tanulók által készített fogalmi térképek elemzésével történt. A fogalmi térképeket az erdei iskola első napján, a programok megkezdése előtt és a program utolsó napján, az egész projekt zárásaként készítették el a gyerekekkel. Arra kérték őket, hogy egy grafikus vázlaton ábrázolják az erdő témához az összes lehetséges fogalmat.

A vizsgálat célja volt feltárni, hogy melyek a leggyakoribb fogalmak és fogalomsorok a gondolati térképeken, továbbá, hogy milyen különbségeket és egyezéseket mutatnak az első és a második vizsgálat gondolati térképei.

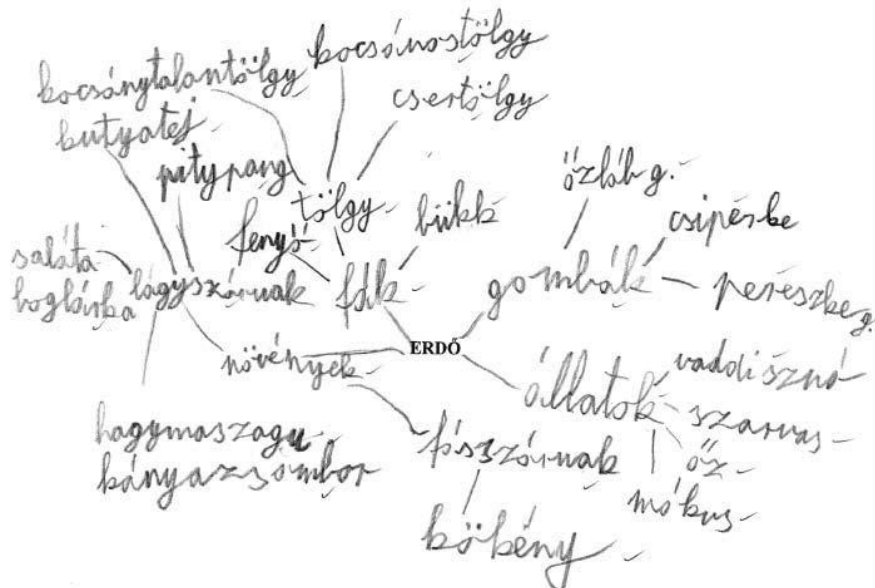
Az alábbiakban egy 10 éves fiú által – az erdei iskola első és utolsó napján – készített fogalmi térképek láthatók.

²⁶ Békefi Irén: Az erdei iskola szerepe a hazai oktató-nevelőmunkában. *Acta paedagogica* 2001/2
<http://epa.oszk.hu/00000/00031/00002/pdf/acta2001-2.pdf>

Első vizsgálat:

Második vizsgálat:

A két fogalmi térképet összevetve látható, hogy 12-ről 24-re nőtt a fogalmak száma, de nemcsak a fogalmak számának növekedése jelentős, hanem a tartalmi fejlődés is. A fogalmi térképek elemzése igazolja azt a feltevést, miszerint az erdei iskola gyakorlatorientált, élményszerű módszereivel hatékonyan segíti elő a környezeti nevelés céljainak megvalósulását.²⁷

²⁷ Kövecsesné Gósi Viktória: Az erdei iskola a környezeti nevelés szolgálatában. In: Az iskolakultúra. 2009/5-6. http://epa.oszk.hu/00000/00011/00138/pdf/szeparatum_2009-5-6.pdf#page=3

Erdészeti Erdei Iskola

Az erdészeti erdei iskola az erdei környezet adottságaira építő, erdőpedagógiát alkalmazó oktatási, ismeretterjesztési intézmény, melyet az erdőgazdálkodó működtet. Az erdészeti erdei iskolákban jellemzően erdőpedagógiai foglalkozások zajlanak, de helyet kaphatnak egyéb kulturális, sport és szabadidő foglalkozások is. A programok javarészt az iskolai szorgalmi időszakban zajlanak, a tantervhez és a tanrendhez kapcsolódóan. Az *erdészeti erdei iskola program* a környezettudatos szemlélet kialakítása érdekében időben és térben egymáshoz rendelt erdőpedagógiai és egyéb foglalkozások együttese.²⁸

Az erdőgazdálkodók által fenntartott erdei iskolákban fogadott gyermekek az általános környezeti szemléletre nevelés mellett mélyrehatóbban megismerhetik az erdő világát, és életszerű betekintést kaphatnak az erdőgazdálkodás mindennapjaiba, eredményeibe. A fenntartható módon folytatható erdőgazdálkodással kapcsolatos ismeretekről a leghitelesebben az erdőt minden nézőpontból ismerő, és a saját tevékenységét példaként bemutatni tudó szakember képes tájékoztatni. Ez az ismeretterjesztő tevékenység emellett szervesen illeszkedik az erdőgazdálkodók azon törekvéseihez is, amelyekkel az erdők közjóléti, közcélú funkcióinak érvényesülését kívánják elősegíteni.

Mindezeknek köszönhetően mára közel ötvenre tehető az erdőgazdálkodók által fenntartott erdei iskolák száma. A bennük folyó erdőpedagógiai munka szakszerűségét szinte a kezdetektől egy saját szervezésű szakmai műhely, az Országos Erdészeti Egyesület Erdészeti Erdei Iskola Szakosztálya erősíti, amely 1996. október 2-án alakult meg. Az erdei iskolák vezetői és szervezői a szakosztály keretében rendszeres szakmai találkozókat szerveznek, melynek során megismertetik egymással az általuk működtetett erdei iskolákat, tapasztalatot cserélnek és a jövőre vonatkozó terveiket is megosztják egymás közt.²⁹

2009. október 14-15-én a Kecskemét melletti Vackor Vár Erdészeti Erdei Iskolában találkoztak az OEE szakemberei és bajor szakemberek, hogy közös munkával létrehozzák a minősítésben előírt elvárásokat segítő erdőpedagógiai kézikönyvet. A kézikönyv 1996. évi első változatát az OEE lefordította és használták az erdészeti erdei iskolák programjainak kialakításában. Azóta a hetedik kiadáson dolgoznak a bajor szakemberek, melynek gyakorlatát, módszereit több ország átvette.³⁰

Az erdei iskolák működtetése finanszírozási oldalról viszont nem könnyű. A részvevőktől származó árbevételeket javarészt lényegesen meghaladják a felmerülő költségek. Erre tekintettel az erdei iskolákat fenntartó erdőgazdálkodók az erdészeti ágazat támogatási forrásai terhére már korábban is részesültek valamennyi támogatásban, amit a jövőben is indokolt fenntartani.

²⁸ Erdészeti erdei iskolák minősítése. Forrás: <http://www.oee.hu/pages/template1.aspx?id=1526939>

²⁹ Mőcsényi Miklós: Erdészeti erdei iskolák minősítési rendszeréről FVM-OEE együttműködési megállapodás. 2009. május 28.
http://www.fataj.hu/2009/05/281/200905281_FVM-OEE_erdeszeti-erdei-iskola-megallapodas.php

³⁰ Erdőpedagógiai kézikönyv kiadása. 2009. október 20. Forrás:
<http://www.oee.hu/pages/template1.aspx?id=1527734>

Jelenleg olyan támogatási rendelet-tervezet jóváhagyása van folyamatban, amely a következő években alapjául szolgál majd ennek a tevékenységnek. A támogatás feltételei a jövőben – az uniós támogatási elvekhez igazodva – szigorodnak a korábbi időszakhoz képest. A támogatásra csak azok az erdőgazdálkodók által fenntartott erdei iskolák lesznek jogosultak, ahol színvonalas erdőpedagógiai nevelő munka folyik, és az ehhez szükséges infrastrukturális feltételek is adottak.³¹

³¹ Mőcsényi Miklós: Erdészeti erdei iskolák minősítési rendszeréről FVM-OEE együttműködési megállapodás. 2009. május 28.
http://www.fataj.hu/2009/05/281/200905281_FVM-OEE_erdeszeti-erdei-iskola-megallapodas.php